

> DÜBAM
DUNYA BÜLTENİ ARAŞTIRMA MASASI

Rusya'nın Suriye Müdahalesi ve Ortadoğu'da Yeni Güç Savaşı

> 2015 KASIM
DÜNYA BÜLTENİ ARAŞTIRMA MASASI

DÜBAM

Rusya'nın Suriye'de Müdahalesi
ve
Ortadoğu'da Yeni Güç Savaşı

Genel Yayın Yönetmeni
Akif Emre

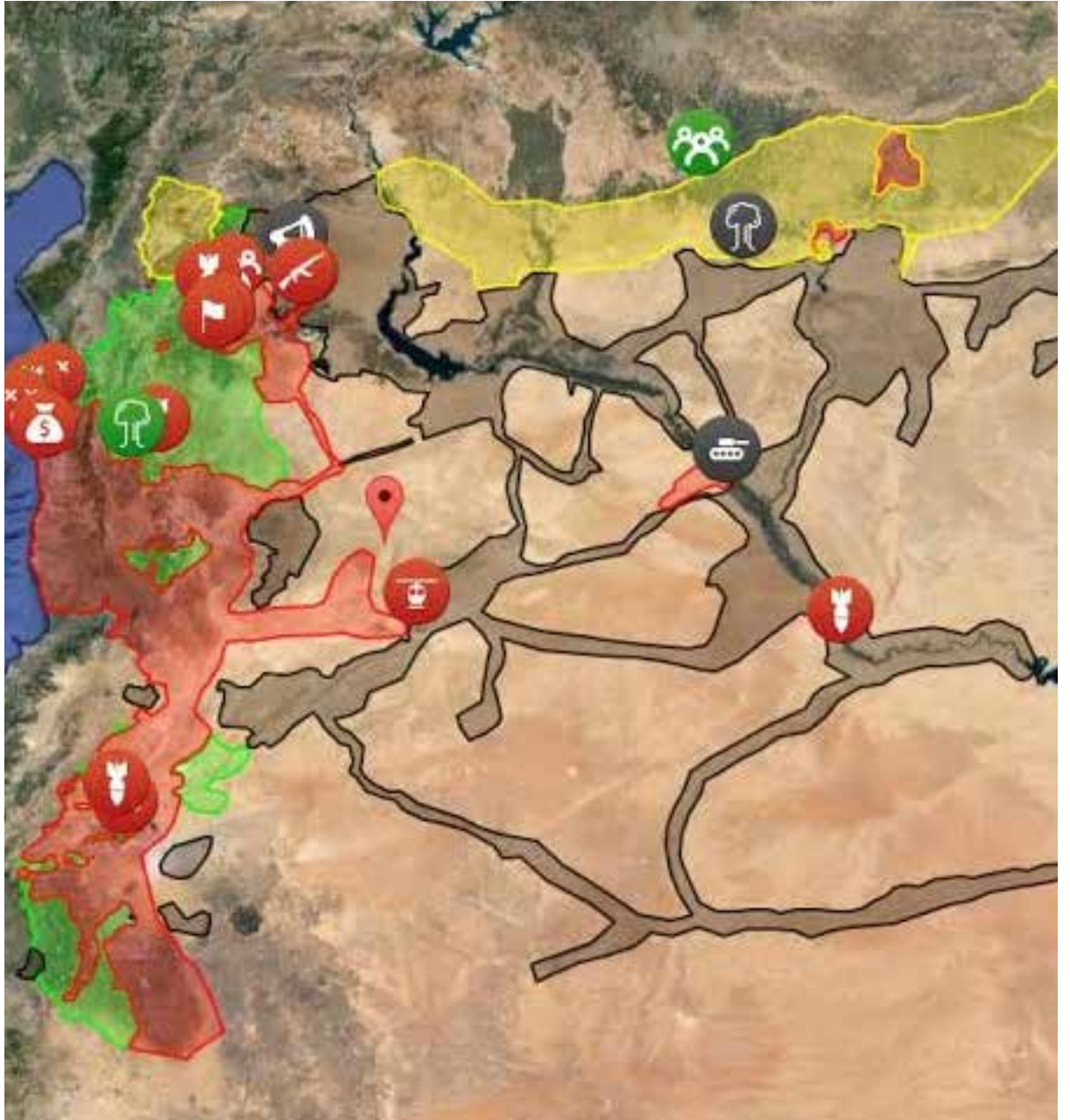
Yayın Koordinatörü
Hazinadar Hasan Hız

DÜBAM Yayınları
Küresel İletişim Merkezi
Barbaros Bulvarı, Balmumcu / Beşiktaş
Tel: (0212) 274 80 21 – 274 80 22
www.dunyabulteni.net/dubam

dübam

> DÜNYA BÜLTENİ ARAŞTIRMA MASASI

İÇİNDEKİLER

Mansur Mirolaev

Rusya Suriye'nin 'yeni Afganistan' olmasından korkuyor.....9

Akif Emre

Vekalet Savaşının sahipleri sahaya mı iniyor.....15

The Economist

Rusya'nın Sergey Şoygo'su: Acil Durum Başkanı.....21

Robert Fisk

Rusya, Suriye'de neyin peşinde?.....27

Derek Chollet

Putin kendi mezarını kazıyor.....31

Akif Emre

Putin ne vaat etti?.....35

Julia Loffe

Putin'i en çok ne korkutur?.....40

Barış Mutlu

Rusyaların Suriye'de ilk 20 günü.....46

dübam

(SUNUŞ)

2011 yılında Suriye’de başlayan halk ayaklanması uzun yıllar diktatörlükle yönetilen rejimin devrilmesini arzuluyordu. Ancak ayaklanmalar kısa bir süre sonra iç savaşa dönüştü. Bunun üzerine bölgesel ve küresel güçler Suriye üzerinden bir vekalet savaşı yürütmeye başladı.

Suriye iç savaşında son dönemde Esad’ın gerilemesi, kanlı santranç tahtasının en önemli aktörlerinden biri olan Rusya’yı harekete geçirdi. Eylül ayı itibariyle yapılan askeri yığınaklardan sonra Rusya’nın müdahalesi başladı.

Elinizdeki bu dosya Rusya’nın müdahalesinin ne anlama geldiğini, kısa ve uzun vadede bölgesel etkilerinin neler olabileceğini konu alan analiz yazılardan oluşmaktadır.

dübam

Rusya Suriye'nin 'yeni Afganistan' olmasından korkuyor

Mansur Mirovlev

Moskova, Rusya - Alexander Sokolov, 30 yıldan fazla zaman önce, iletişim subayı olarak çalıştığı Afganistan'ın başkenti Kâbil'in dışındaki bir Sovyet askeri üssünde çekilmiş siyah beyaz fotoğraflarını gururla gösterdi.

SSCB'nin Afganistan'ı 1979-1989'da mağlup etmemesinin sebebinin, Moskova yanlısı hükümetin, ülkeyi yıkıcı bir iç savaşa sokmak için 3 yıl daha beklemesi olduğunu söyledi.

1991'de Sovyetlerin çöküşü, Moskova'nın Müslüman dünya üzerinde süper güç olma hırsı sonlanmış gibi görünüyordu. Ama bu saldırıların etkilediği jenerasyona baktığımızda, bir deri bir kemik kalmış, beyaz saçlı 54 yaşındaki insanların temkinli ve üzgün bir şekilde büyümüş olduğunu görebiliyoruz.

Afganistan işgali 15,000 Sovyet askerinin hayatını aldı. Bu kişilerin çoğu, ergenlik çağlarının sonlarında veya 20'lerinin başlarındaydı. Ve on binlercesi yaralandı ve psikolojik travmalar geçirdi.

Sokolov Al Jazeera'ya verdiği konuşmada "Unutuluyoruz," dedi.

Moskova'daki tek odalı evindeki bir koltukta oturuyordu.

"Bu savaş yüzünden insanların çoğu şimdi mutsuz. Ya alkolikler, ya da hasta veya engelli. Ve devlet bu kişilere gerekli ilgiliyi göstermiyor. Bu tabii ki, çok büyük bir ıstırap."

"İstırap" Sokolov'un yönettiği, savaş muharıplerinin, tıbbi tedavi almak ya da Moskova'daki mezarlıklarda ücretsiz yer almak gibi konulardaki bürokratik engelleri aşmaları için yardım eden bir STK'nın adı.

Yeni bir kördüğüm mü?

Sovyet birliklerinin çekilmesinden çeyrek yüzyıldan fazla bir zaman sonra, Rusların neredeyse beşte biri başka bir Afganistan için bekliyor, bu kez Suriye'de.

Ekim ayının başlarında bağımsız bir araştırma merkezi olan Levada Center'ın yaptığı bir anketin sonuçlarına göre, Rusya'nın, Başbakan Beşar Esad'ın düşmanlarını bombalamak için savaş uçaklarını konuşlandırmasından sadece günler sonra, Rusya halkının yüzde 78'i, Moskova'nın yeni askeri eylemlerinin, "ikinci Afganistan" vakasına doğru yöneldiğini söyledi.

Bazıları için bunu hatırlatan şey kendi kişisel acılarıydı. Emekli bir Moskovalı kuzenin ölümü hatırladı. Kuzeni, 1982'de Afganistan'da, helikopteri düştükten sonra işkence edilerek öldürülmüştü.

"Yavaş bir şekilde öldü. Onun ölümü benim için büyük bir kederdi. Bu yüzden yeni bir askeri yayılmaya karşıyım, tamamen karşıyım," diyor sadece adını ve soyadını veren Valentina Georgievna, Al Jazeera'ye.

"Ben buna karşı protesto yaparım ama insanlar artık sürekli aynı şeyleri yaşamaktan bıktı usandı," diyor çevik kuvvetin muhalif top-

lanmaları şiddet kullanarak dağıtmasından bahsederek.

Yine de, Levada'nın yaptığı anketler Rusya halkının yüzde 72'sinin hava saldırıları konusuna olumlu baktığını gösteriyor. Bunun en büyük nedeni Kremlin tarafından kontrol edilen medyanın saldırıları bir zafer kazanmış gibi göstermesi.

Çeçenistan'ın Kremlin destekli diktatörü ve Rusya'nın en açık sözlü politikacısı Ramazan Kadirov, Başbakan Vladimir Putin buyursa, "zalim" Irak ve Şam İslam Devleti'ne (İŞİD) karşı savaşmak için Çeçen özel güçlerinin yapacağı kara operasyonunu yönetme sözü verdi.

Ve Putin ve bakanları, defalarca Suriye topraklarına Rus askerlerinin girmeyeceğini söylemiş olsalar bile, bazı gözlemciler Moskova'nın kaçınılmaz olarak bir bataklığa saplanacağından emin.

"Yeni bir Afganistan vakası yaşayacağız. Önümüzdeki 10 yıl içinde on binlerce kişi ölecek," diyor, başka bir aşağılık Rusya savaşı olan 1994-1996 yılları arasında Çeçenistan'daki çatışmalarda savaş muhabirliği yapan muharip Arkady Babchenko, Open Russia'nın internet sitesi için yaptığı konuşmada.

"Yeni Afganistan mevcut rejimin sonu ve Rusya imparatorluğunun çöküşünde yeni bir basamak olacak," diyor Babachenko.

Başka analizciler ise muhtemel kara operasyonları konusunda daha tedbirli.

Al Jazeera'ye konuşan, Rusya'nın en önemli İslam ve Orta Doğu uzmanlarından biri olan Alexey Malashenko, "Kremlin'in böyle bir aptallığa teşebbüs edeceğine inanmıyorum," diyor.

ABD tarzı savaş

Eylül'ün ortalarında, hava saldırılarının başlamasından neredeyse iki hafta kadar önce, Gazeta.ruonline gazetesi birçok Rus askerinin Suriye'de konuşlanmayı reddettiğini çünkü komutanlarının, yaptıkları işgal sonunda yaralanmaları veya ölmeleri durumunda, kendileri ve aileleri için verilecek bir tazminatı garanti eden kurallarının yazdığı resmi bir belge sağlamayı reddettiğini iddia etti.

Savunma bakanlığı bu iddiaları inkar etti ama gazetenin iddiasına göre bu askerlere askeri mahkemede dava açıldı.

Ekim ayını ortalarında Batılı yetkililer ve analizciler yüzlerce Rus pilotunun, danışmanın ve teknisyenin Tartus'taki Rus askeri tesisinde ve Esad güçlerinin ve Alevi mezhebinin sığınağı olan Lazkiye bölgesindeki Hmeimim hava üssünde, onları koruyan 500 deniz piyadesiyle birlikte konuşlandığını söyledi.

Şu ana kadar bunların hiçbiri bir kara operasyonuna katılmadı ve Rusya'nın Hazar Denizi'nde, Suriye'nin kuzeydoğusuna yerleşmiş Rus filoları hava saldırılarını destekliyor.

Moskow Carnegie Center adındaki düşünce kuruluşundan Dmitry Trenin'e göre, Suriye iç savaşına Rusya'nın da katılması ile, Moskova ilk defa "ABD tarzı bir savaş"a girmiş oldu.

Ekim ayının ortasında yaptığını bir analizde Trenin "Rus askeri uçakları düşmanı yüksekten bombalıyor ve Rus donanması roketlerini 1,000 mil öteden fırlatıyor," diye yazdı.

"Düşmanın, en azından şimdilik, savaş alanından Rusya'ya misilleme yapma şansı yok."

Suriye'deki askeri operasyon, Moskova'nın Afganistan işgalinden tamamen farklı. Afganistan işgaline, Afganistan'a Orta Asya'da

ki Sovyet cumhuriyetlerinden geçen on binlerce kara birliği dahil olmuştu.

Moskova'nın buradaki amaçları da farklı. Afganistan'da komünist bir hükümet kurmak ve muhafazakar Müslüman halkın yaşam tarzını tamamen değiştirmek isterken, Suriye'de basitçe Esad rejimini destelemek ve Moskova'nın "Libya senaryosu" olarak adlandırdığı şeyi veya Suriye'nin birbiriyle savaşan kuşatılmış topraklara bölünmesi ve eninde sonunda IşİD tarafından ele geçirilmesini engellemek istiyor.

Fakat Trenin'in yazdıklarının aksine düşman şimdiden misilleme yapmak için uğraşıyor.

13 Ekim'de Rusya güvenlik servisi, Moskova'da bir saldırı düzenlemek için, Moskova'ya fünye ve patlayıcılar ile gelen üç Çeçenistan kökenli kişiyi tutukladığını duyurdu

Kommersant gazetesine konuşan bir savcı, Suriye'de büyüyen şüpheler ve saldırılar "mevcut koşullardaki istikrarı bozmalı ve Suriye'de IşİD'e karşı yapılan hava saldırılarını durdurmalıydı," diyor.

Kaynak: Al Jeezera

Dünya Bülteni için çeviren: Cansu Gürkan

dübam

Vekalet savaşının sahipleri sahaya mı iniyor?

Akif Emre

Suriye meselesinin yeni bir boyut kazanmaya başladığı, Rusya'nın dün attığı son adımla Ortadoğu'da dengeleri değiştirecek gelişmelere gebe olduğu yönünde analizler bolca yapılmaya başlandı bile.

Hatırlanacak olursa Suriye'deki iç savaşın bir 'vekalet savaşı' olduğu, sahada savaşanlardan çok arka plandaki aktörlere gönderme yapan, bölgesel ve küresel güçlerin mücadelesi olduğu yönünde görüşler dile getirildi. Muhalifler Suud, Katar ve Türkiye'nin desteklediği, bunun arkasında batının özellikle Amerika'nın olduğu suçlamaları sıklıkla dillendirildi. Diğer tarafta ayakta kalmaya çalışan Baas rejimi ve Esad'ın ise Rusya ve İran desteği ile varlığını koruyabildiği hususu da vekalet savaşının karşı cephesini oluşturuyordu.

Gelinen noktada bu zamana kadar vekalet savaşının asli unsurları doğrudan savaşa dahil olmadılar. IşİD karşıtı koalisyonun müdahalesi ile kısmen ABD ve müttefikleri devreye girmiş oldu.

Ancak dün Rus parlamentosunun aldığı bir karar vekalet savaşı yerine asıllarının sahaya indiği bir durum ortaya çıkardı. Rusya şimdilik kara birlikleri ile sıcak çatışmaya girmese de hava kuvvet-

leriyle doğrudan taraf olacağı bir adım atmış oldu. Esad ve muhalifleri olarak kurulan denklemde Esad Rusya denklemi ortaya çıktı. İran, Hizbullah üzerinden vekâlet savaşında zaten aktif sahadaydı.

Buna karşılık gözler Amerika'nın ve batılıların nasıl bir adım atacağına bakıyor. Rusya'nın Kırım'ı ilhak ettiğinde Amerikan imajının ne anlama geldiğini az çok kavradı dünya. En azından Obama yönetimi sıcak savaşa girmek istemiyor. Benzer durum Rusya'nın Ukrayna'daki Rus ayrılıkçılara fiili asker destek verdiğinde de ortaya çıktı.

Esad'ın davetini gerekçe göstererek askeri müdahaleyi meşrulaştırmaya çalışan Rusya, denklemin hiç bu kadar basit olmadığını biliyor elbette.

Rusya'nın bu adımı ile vekalet savaşları dönemini fiilen bittiği artık netlik kazandı. Bundan sonraki denklemi ABD-Rusya ve müttefikleri ekseninde okumakta yarar var.

Amerika'nın Suriye'de kendi askerini sahaya sürmek istemediği bir gerçek. Rusya'nın da Afganistan'da yaşadıklarını Suriye'de tekrar yaşamak istemediği de başka bir gerçek.

Bu durumda, İŞİD karşıtı Amerikan hava operasyonları ile Rusya'nın hava gücüyle sınırlı askeri yardımı arasında bir korelasyon kurmak mümkün. Üstelik bu adımın Obama Putin görüşmesin-

den hemen sonra atılması, Amerika'nın Moskova büyükelçisinin Suriye konusunda Rusya ve İran'la beraber çalışabileceklerine dair açıklama yapması muhtemel denklemin müştereken kurulduğu izlenimi veriyor. Hatta Rusya'nın ilk operasyonu olarak Humus'a yaptığı hava saldırısını önceden Amerika'ya bilgi verdiği bilgisi de bu çerçevede yeterince anlam kazanıyor. Zira bunca kan ve yıkımdan sonra Rusya'nın tek başına askeri desteğinin Suriye'nin geleceğini belirlemeye yetmeyeceğinin herkesten önce Putin farkındadır.

Diğer tarafta küresel denklemde, Amerika'nın ve AB'nin ambargosu ve petrol fiyatlarının düşmesiyle sarsılan ekonomisine rağmen Putin'in askeri çıkışlarını, bunun karşılığında Obama yönetiminin sessiz kalışını iyi okumak gerekiyor.

Suriye konusunda başından beri Amerikan gücüne ve desteğine güvenerek yola çıkanlar nasıl kıyasıya yanıldırsa askeri anlamda Rusya'ya karşılık vermediğini düşünenler de o derece yanılıyor.

Rusya yeniden imparatorluk günlerine dönmek için stratejik adımlar atıyor. Rusya'nın eninde sonunda bu hamleleri yapacağını en iyi bilen de Amerikan tarafı idi. Zaten 11 Eylül'den itibaren Amerika'nın askeri müdahale ve işgalleri başta Rusya olmak üzere muhtemel bölgesel rakiplerine karşı ön alma hareketi olarak okumak gerekir. Yoksa dünyanın en fakir ülkesini bombalamanın, işgal etmenin anlamı olamaz.

Rusya'nın askeri gücüyle rakip olarak denklemde yer alma ni-

yetini göstermesi ve bu amaçla stratejik adımlar atmasına karşılık Amerika farklı yöntemle cevap veriyor; sıcak savaşa girmek yerine hala en büyük ekonomik güç oluşunun imkânlarını kullanıyor. Rusya'ya uygulanan ambargo ve petrol fiyatları üzerinden cevap vererek daha sofistike savaş yöntemleri uyguluyor.

Kapitalizmin küreselleşmesi bağımlılık ilişkileri merkezdeki güçleri daha önce olmadığı kadar etkili kılabiliyor. Amerika şimdilik kapitalizmin gücünü kullanarak stratejik avantajını sürdürmeye çalışıyor. Stratejik çıkarı olan bölgelere daha önce yaptığı askeri hamlelerle kendi öncelikleri dışında jandarmalık yapmaya niyetinin olmadığını gösterdi.

Aslında Suriye krizinin iç savaşa dönüştüğü noktada Amerika'nın muhalefeti destekleyeceği beklentisinin hegomonik gücün yanlış okunmasından kaynaklandığı söylenebilir. Hatırlanacak olursa Tunus, Libya, Mısır gibi ülkelerde yaşanan Körfez ülkelerine sıçrama emareleri gösteren Arap baharı ayaklanmaları Suriye içinde benzer beklentilere yol açmıştı. Muhtemelen Suriye'de muhalefetin silahlı ayaklanmaya dönüşmesini destekleyenler de bu beklentiyle hareket etti.

Oysa her şeyden önce Suriye ne Libya ne de Bahreyn'di. Ondan da önemlisi Amerika'nın aynı anda beş altı ülkede altüst oluş durumunda bir krizi yönetmeye ne isteği vardı ne de gücü. Hele İsrail'le barış yapmamış bir Suriye'nin yıkım pahasına da olsa iç savaşla güçsüzleşmesini pek önemsemedi.

Gelinen noktada iç dinamikler Esad rejimini zorlarken Rusya ve İran'ın desteği tek başına kurtarmaya yetmeyecek. Amerika küresel krizlere küresel ortaklar bularak maliyeti pay etmeye çalışıyor. Kafa tutan olursa küresel kapitalizmin yaptırımlarını devreye sokarak ehlileştirme yoluna gidiyor. Ancak stratejik önceliği olmayan krizlerde de doğrudan devreye girerek risk almak istemiyor. Bu durumun sağlaması; Suriye'de yaşanan iç savaş, diplomatik girişimler ve stratejik dengelerin sahaya yansımada okunabilir.. Amerika'nın gücünün ve evrensel söylemlerin büyüüne kapılanlar kıyasıya yanıldılar. Ama bölgedeki ülkelerin ABD'nin gücünü küçümsemek gibi lüksü olmadığı gibi Amerikan söyleminin büyüüne kapılmak gafletinin bedelini ödeyecek güçte de değiller. En azından şimdilik. Suriye'de olup bitenlere biraz da bu açıdan bakalım.

dübam

Rusya'nın Sergey Şoygo'su: Acil Durum Başkanı

The Economist

Vladimir Putin'in Ekim'deki doğum gününde savunma bakanı Sergey Şoygu ona bir hediye getirdi: Rusya'nın Suriye'deki askeri seferberliğinden son bilgileri. Bu bilgiler, Hazar Denizi'nden seyir füzeleriyle, yaklaşık 1,500 km. uzaklıktan hedef alınarak ateş açılması haberiyle ilgiliydi. Putin onaylayarak, "Böyle operasyonların ne kadar karmaşık olduğunu biliyoruz," dedi. O akşam ikili amatör kulüpleriyle buz hokeyi maçı yaparak kutlama yaptılar. Putin yeni gol attı, garantiye almak için bir gol de Şoygu attı. Takımları oyunu açık ara farkla kazandı.

Şoygu 2012'nin sonlarında savunma bakanlığını devraldığından beri, Putin'le partnerlikleri de pekişti. Rusya silahlı kuvvetleri, Putin'in dış ilişkiler politikasının öncelikli aracı haline geldi. Kırım ve doğu Ukrayna'da NATO hava sahası boyunca, ve şimdi Suriye'de, Rusya yeni keşfettikleri bir etkenlikle güç gösterisi yapıyor. Pentagon'un Rusya ilişkilerindeki en önemli yetkilisi olan Evelyn Farkas Şoygu yönetimindeki Rusya silahlı güçleri, "daha önce görülmemiş bir kabiliyet ve organizasyon ve lojistik becerisi gösteriyor," diyor.

Fakat Şoygu Rusya'nın son savunma bakanı olmaktan çok daha fazlası aslında. Putin'den üç yaş küçük, 60 yaşında olan Şoygu, Rusya hükümetinin en uzun süre hizmet etmiş üyesi. Görev süresi 1990 yılına, Sovyetler Birliği'nin yıkılmasının öncesine kadar uzanıyor. O zamanlar Putin hâlâ St Petersburg'daki belediye başkanlığı makamında, belirsizlik içinde uğraşıp didiniyordu. Adını, kendi kur-

duğu ve yaklaşık 22 yıl boyunca yönettiği, geniş bir faaliyet alanına sahip olan yarı askeri kurtarma servisi Acil Durumlar Bakanlığı'nda (MChS) duyurdu. Rusya'nın karmaşık bürokrasisini başarıyla idare etmesiyle, göze çarpan herhangi bir düşman edinmeden gücünü ve popülerliğini arttırdı. Rusya elitlerini çalışan bir analist olan Evgeny Minchenko, "Yönetici sınıfında onun gibi bir kişi daha yok," diyor. "Eşî benzeri görülmemiş bir hikayeyle karşı karşıyayız,"

Rusya, kuraklık ve orman yangınlarından denizaltıların batmasına, apartmanların bombalanmasına ve okullarda meydana gelen rehlin almalara kadar, tam bir acil durumlar ülkesi. En son gerçekleşen hadise ise, Sina Yarımadası üzerindeki, muhtemelen terör eylemi olan, ucuz tarifeli uçak kazasıydı. Bu nedenle acil durumlar bakanının Rusya politikasının en çok bilinen figürlerinden biri haline gelmesi şaşırtıcı değil. Şoygu, Putin'in St Petersburg'daki eski Devlet Güvenlik Komitesi heyetinin içinde olmamasına rağmen, güvenilir bir üye. "Politbüro 2.0" olarak isimlendirilen yıllık raporunu piyasaya süren Minchenko, Şoygu'yu, Putin'in çevresindeki en etkili insanlar arasında ikinci sıraya yerleştirdi; ilk sırada ise Kremlin İdaresi Başkanı Sergei Ivanov var. Ukrayna veya Suriye'de yapılan operasyonlar gibi büyük kararların alınmasında Şoygu olmazsa olmaz bir isim. Ondaki sadakat, beceri ve popülerlik, ayrıca onu, Putin'den sonra gelecek başbakan olma yolunda potansiyel bir aday haline getiriyor.

Şoygu, Sibiry'a'nın güneyinde, Tuva adında az bilinen bir cumhuriyet içinde büyüdü. Spor yapmayı, evin arka bahçesinde dövüşmeyi ve Yenisey nehrinde buz parçalarının üzerinde atlayıp zıplamak gibi riskli akrobatik aktiviteleri severdi. Bu özellikleri nedeniyle ona "Şeytan" lakabı takılmıştı. Krasnoyarsk'ta mühendislik diplomasını aldı ve 1990'da, yaptığı başarılı inşaat projeleri sayesinde, Komü-

nist Parti liderliğinde Moskova'ya çağrıldı. Bir süre bir mimari komitesinde çalıştıktan sonra, Şoygu, daha sonra çok etkili bir organizasyon olan ve daha sonra Acil Durumlar Bakanlığına dönüşecek olan yeni kurtarma görevliliği ekibini devraldı. Ayrıca, 1991 yılındaki Boris Yeltsin'e yönelik darbe girişiminde ve yine 1993 yılındaki anayasal krizde azimli bir şekilde bağlılığını gösterdi.

1990'lardaki kaos döneminde Şoygu'nun varlığı güven vericiydi. Savaşların ve doğal afetlerin yanında, Tacikistan, Çeçenistan ve Güney Osetya'daki çatışmalarda da uzlaştırıcı bir rol oynadı. 1999'da Yeltsin idareyi Putin'e devretmeye hazırlanırken, ekibi Şoygu'nun, Birlik adı verilen yeni siyasi partiyi yönetmesini istedi. Bu parti daha sonra, şu an yönetimde olan parti olan Birleşik Rusya'ya dönüştü. Yeltsin Şoygu'yu "en büyük starımız" olarak tanımlıyor.

Putin iktidara geldiğinde, strateji uzmanlarının, henüz kim olduğu bilinmeyen yeni lideri halka tanıtmaları gerekiyordu. Eski Kremlin danışmanı Gleb Pavlovsky, yönetimin Putin'in imajını bilerek Şoygu'yla ilişkili bir şekilde işlediğini söylüyor: "Putin'in de bir kurtarıcı olması gerekiyordu." Hiçbir zaman parti politikasına girmek istemeyen Şoygu, erdemli bir şekilde ön plandan çekildi. Pavlovsky'nin de vurguladığı gibi "bir kütükten iki dayanak çıkmayacağını" anladı.

Bunun yerine Şoygu kendini sevdi. 2000 yılında, Putin'e Koni adında siyah bir labrador verdi. Koni başbakanın en sevdiği köpek oldu. Putin'e maceralı seyahatlerinde eşlik etti. Tatillerini Fransız sahilleri yerine Rusya ormanlarında geçirerek vatanseverliğini gösterdi. Çarlık döneminde kurulmuş bir grup olan ve yeniden oluşan ve Rus elitleri için oluşturulmuş bir kulüp olan Rusya Coğrafya Topluluğu'nun başkanı oldu.

Hem yetkili hem beyefendi

Bir önceki savunma bakanı Anatoliy Serdyukov'un gözden düşmesinden sonra Putin silahlı kuvvetleri Şoygu'nun ellerine emanet etti. Serdyukov çok önemli reformlar gerçekleştirdi ama devletin ileri gelenlerini dikkate almıyordu. Şoygu bir yandan moralleri düzeltirken, diğer yandan değişiklikleri de koruyordu. "Military-Industrial Courier" adındaki haftalık gazetenin editörü olan Mikhail Khodarenok, "Şoygu ile ordu kendine güvenmeye başladı," diyor. Şoygu askeri hazırlığa ve halkla ilişkilere odaklandı. Harvard Üniversitesi'nde Rusya ordusu uzmanı olan Dmitry Gorenburg, egzersizleri ve ani kontrolleri arttırdığını söylüyor. Sovyet sonrası dönem boyunca, askerlerin bazı eski tip kıyafetlerini değiştirme gibi kararları ile alay konusu olan uygulamaları değiştirmesiyle ün kazandı.

İlk olarak pragmatik bir tutumla Batı ile ilişkilerini düzenledi. Şoygu, Amerika'nın savunma bakanı Chuck Hagel'e cana yakın bir şekilde ismiyle hitap etti. "eski savunma bakanı yardımcısı Derek Chollet, "Madem ki bir çok Rusya güvenlik yetkilisi barikat kurma konusunda sorumluluklarını yerine getirmiyor, Soygu bunları bitirmekten hoşnut olacak gibi görünüyor," diyor.

Ukrayna krizi böyle bir samimiyet içerisinde bitti. Putin Kırım'a el koymaya karar verdiğinde, Şoygu işgali yönetmesi için Oleg Belaventsev adında bir vekil yolladı. (Belaventsev şimdi Kırım başbakanlık elçisi.) Şoygu'nun kriz yönetimi konusundaki deneyimi, onun çok iyi bir şekilde hizmet vermesini sağladı. "Kırım operasyonu yeni Rusya ordusunun gücünü gösterdi," diyor Minchenko. "Ve Şoygu bu ordunun sembolü haline geldi."

9 Mayıs'ta, Sovyetler Birliği'nin Nazi Almanya'sı üzerindeki zafe-

rinin 70. Yıldönümü kutlamaları sırasında, Rusya televizyon kame-
raları, siyah üstü açılır bir arabanın Şoygu'yu kızıl meydana doğru
taşıırkenki görüntülerini çekti. Tamamen askeri üniformalarını giy-
miş, son derece şık olan Şoygu, Kremlin duvarlarının altından geçti.
Alışık olmadığımız hareketler sergileyen yarı Tuva yarı Rus Hıristi-
yan Şoygu soruları cevaplandırmaya başladı. Sorulardaki en temel
başlık daha yüksek bir mertebeye gelip gelmeyeceğiydi.

Son acil durum

Rusya siyasi sisteminin en çok sorduğu soru Putin'den son-
ra kimin geleceği. Başbakanın iktidarı elinde tutması biraz
d“bezalternativnost” fikrine bağlı, yani alternatif eksikliğine. Eğer
ikinci bir alternatif oraya çıkarsa, bu “Putin’i korkutan bir oyunun
başlangıcı olur çünkü bunu denetleyemez,” diyor Pavlovsky. Ama
eğer son liste mevcutsa, Şoygu muhtemelen o listenin içinde. Şoy-
gu Rusya'nın Putin'den sonra en güvenilen ve popüler politikacısı
olmayı sürdürüyor. Skandallardan son derece sakınıyor ve bu ko-
nuda görece temiz olarak görülüyor. Uzun bir süre siyasi hırsları
reddetti. Bu da onun yararına. New York Üniversitesi'nde Rusya uz-
manı olan Mark Galeotti, “Terfi basamaklarını tırmanma konusunda
umutsuz olmadığı açık ve net,” diyor, “hatta bu tırmanışı zirvede
tamamlayacak gibi görünüyor.” Son acil durum geldiğinde, Rusya
ilk baş kurtarıcılarına dönebilir.

dübam

Rusya, Suriye’de neyin peşinde?

Robert Fisk

Antik şehir Palmira’yı yeniden ele geçirmek yeni emellerin epik bir sembolü olurdu...

Vladimir Putin, askerlerini Suriye’ye sadece Beşar Esad ile dayanışma göstermek için yollamadı. Askerleri Tartus etrafındaki Rus üslerine konuşlandırmasının sebebi, Esad’ı iktidarda tutmak da değil. Söylemeye dahi gerek yok. Ayrıca, Putin Moskova’nın sıcak denizlerdeki, Akdeniz’deki, yegâne limanını kaybetme endişesi de yaşamıyor.

Putin zafer istiyor. IŞİD’e karşı askeri bir hücum yapılabilmesi, rejime bağlı tek kurum olan Suriye ordusunun –ve doğrusu tüm teçhizatının- yenilenmesi ve ordunun iyi şekilde eğitim almasına bağlı ki böyle bir hücumun hem Ortadoğu hem de dünya çapında muazzam bir sembolik değeri olurdu.

Askeri planlar ise hep erteleniyor. İlk top mermisi ateşlendiğinde planlar her zaman yanlış gidiyor. Suriye’de operasyonel detaylar, her gün ve her gece değişiyor. Fakat şimdi gayet destekli bir tahminde bulunacağım, -adet yerini bulsun diye tahmin diyorum:- Suriye ordusunun öncelikli hedefi olarak Palmira Antik Kenti’nin İslamcı gruplardan geri alınması belirlendi.

Yeni Rus bombalama uçakları, zırh delici füzeler ve belki de yeni Rus T-90 tankları çöl zeminine göre hazırlandı. Suriye’nin en modern hava kuvvetlerinden biri, güç bela Palmira’nın 50 mil ötesine

(Humus’un doğusuna giden ana yolun üzerinde) konuşlandı ve Suriye ordusu aylardır şehrin çevresine hücum planları yapıyor. Sadece haftalar öncesinde IŞİD’in antik Roman şehrinin geri kalanını da yok etmesi korkusuyla askeri hücumu ertelemişlerdi. Ancak böylesine endişeler artık azalmış durumda. IŞİD’in kendisi zaten Roma tapınaklarını yok etme konusunda niyetini kendi birliklerine bir saldırı olmasa dahi ortaya koydu.

Hatırlatayım, şu anda yukarıda ima ettiğim “destekli tahmine” bağlı kalıyorum. Rejim, “Halife’nin” Suriye’deki başkenti olarak deklare ettiği Halep’i, IŞİD’in ellerinde yıkıma uğrama tehlikesine karşı elde tutmak zorunda. Suriye Ordusu Lübnan’a ve Lübnan sınırındaki Kalamun Tepelerine giden yolları açık tutmak zorunda. Daha fazla kentin IŞİD’in eline düşmesi riski kabul edilemez. Fakat Palmira, IŞİD’den kurtarılmaya dair öncelikli fakat kuşkulu bir imtiyaza sahip.

Hücumun tarihi, önümüzdeki 3 hafta içerisinde olacak ancak Ortadoğu’daki tüm çatışmalarda yaşandığı gibi zaman kayması yaşanacaktır ve süreç Kasım başına, yağmurların başlayıp da Irak bölgesindeki çöl kumlarını etrafa yaymasından önceye, kadar uzayabilir. Palmira tekrar elde edilmesi gereken bir inci gibi (nitekim açık bir duyarsızlıkla, Roma İmparatorluğu’nun kalıntılarının akıbetine dair, bölge insanların vaziyetinden daha fazla endişe duyuluyor), çünkü dünya şehrin IŞİD’e kaybedilmesini “Halife’nin” büyük bir başarısı olarak tescilledi.

Fakat Putin açısından olası bir hücum, Rusya’nın yeni Ortadoğu projesiyonu için epik bir sembol olurdu –veya olacak-. Suriye’de 4 yıldır beceriksizce iş götüren Obama, Cameron ve geriye kalan Batılı liderler için Esad’ın cumhurbaşkanlığından indirilmesi veya IŞİD’in bozguna uğratılması değil ancak Palmira’nın Rusya desteğiyle geri alınması aş-

ğılAYıcı bir ders olacaktır. Herhangi bir Ortadoğu lideri için Putin’e güvenmek, Batı’nın desteğine bağımlı olmaktan çok daha iyi bir seğenek gibi gözükebilir (Hatırlayalım, daha birkaç ay önce Mısır Başkanı Sisi, Putin’i Kahire Operası’na götürmüştü).

Politik olarak elbette Palmira zaferi sonrası Esad, Suriye’nin kendine ait yarısında çok daha güvende olacak. Amerikalılar ve İngilizler hâlihazırda Esad’ın Suriye’deki yönetimin geleceğinde geçiş rolü oynayabileceği konusunda zırvalıyorlar ki böyle bir geçişin yıllar boyu devam edeceğini hepimiz biliyoruz. Putin, Rusya’nın hazinelerini Suriye’deki ölüm çukuruna Şam’daki adamının devrilişine müsaade etmek için dökmüyor. Ukrayna’daki başkanı (adamı) kaçtı. Fakat Esad geçtiğimiz 4 yılda sökülüp atılamadı. Şam’da “geçiş hükümeti başkanı” olarak emekli olarak da kalmadı.

Peki, Palmira’dan sonra ne gelecek? Halep’in büyük kısmının geri alınması mı (oldukça riskli bir plan), İdlib’e yönelmek mi yoksa kuşatmayı arttırıp IŞİD’in başkenti Rakka’ya girmek mi? Rejimin çöl şehri Deyrezzor’da kuşatılmış garnizonu için kesinlikle bir rahatlama olacak. Ancak Suriye çölünün etrafında atılacak müphem ve dâhice adımlar cesur yahut gözü pek olanlara kazandırmıyor. Eğer Rusya ve Suriye planlarını uygularsa, emin olun ki IŞİD de kendi kovanında başka planları devreye sokacaktır. Örneğin isyancıların 3 yıl önce denediği gibi Şam’ın merkezine bir saldırı yapabilirler.

Rusya ayrıca “Afganistan”ın Suriye’deki hayaletinden de kurtulamayacak. Çölleri ele geçiremezsiniz. Başlı başına, yeni Rus hava filosu IŞİD’i yok edemez. En azından Suriye’nin komşuları ile kavga tutuşmamalıdır. Nitekim kesinlikle Netanyahu’nun Putin ile henüz yaptığı görüşmenin amacı da İsrail’in Golan Tepeleri’nin ku-

zeydoğusunda yüksek irtifa uçuş yapan Rus uçaklarını yanlış bir manaya yormadığını göstermekti. Ayrıca rejimin kontrolünün tekrar sağlanması, hoşgörölü ve aydınlık bir ülkeye doğru götürmeyecek. Putin ve Esad, Şam'a doğru yol alırken herhangi bir parlamenter demokrasi planlamıyorlar. Fakat IŞİD, Putin'den nefret eden Çeçen savaşçılar sayesinde Rusya'nın kanatlarını kırabilirse, o zaman ABD ve NATO, Suriye'nin geleceği ile alakalı Moskova ile müzakerelere başlayacak. Tabi tüm bunlar, ülkesinden uzakta kan ağlayan ve Balkanlara doğru büyük bir göç hareketi içinde olan yüzlerce, binlerce Suriyeli mülteci için bir bela olarak kalacak.

Kaynak: Robert Fisk/ The Independent

Dünya Bülteni için çeviren: Deniz Baran

Putin kendi mezarını kazıyor

Derek Chellot

Rusya'nın Suriye'de attığı her adımda durum daha da kötüleşiyor gibi görünüyor. Eleştirmenler Obama'nın dış politikasının başarısız olduğunu öne sürerek, onu 'ABD liderliğini' tekrar savunmaya ve Moskova'yı cezalandırmaya çağırıyor. Fakat bu durum bir işe yarayacak mı?

Aslında siyasi yelpazede ABD'nin Suriye politikalarında daha fazla sert gücü öne süren eleştiriler ve yaklaşımlar var. Bazıları vekil savaşlarından bahsederken, bazıları da yeni bir Soğuk Savaş'a ve ABD'nin itibarını tekrar kazanması için çağrılar yapıyor.

Öncelikle Putin'in Suriye'ye yaptığı müdahalenin bir takım amaçları ile başlayalım. Birincisi IŞİD ile mücadele. Bu aslında çok saçma bir iddia. Her ne kadar bazı Rus hava saldırıları IŞİD bölgesinde yapılsa da, asıl hava saldırılarının muhalifler üzerinde yoğunlaştığı biliniyor. Putin'in BM Genel Kurulu'ndaki konuşmasındaki "Söz konusu olan sadece Esad'ın iktidarda kalma hakkı değil, aynı zamanda Esad, IŞİD probleminin çözümünde anahtardır." İfadelerini kullanmıştır. Kısacası Putin, ABD ve dünyanın geri kalanının aksine Esad'ın bir çözüm olduğunu iddia etmektedir. Bu yüzden muhalifler üzerinde hava saldırılarının düzenlenmesi Putin'in ters mantığıyla

tutarlı politikalarıdır.

Rusya'nın motivasyonuysa basittir: Esad'ı korumak. Putin son 15 yıldır müttefikleri olan Irak, Libya, Sırbistan ve Ukrayna'ya karşı müdahaleleri öfkeyle izlemişti. Ve bugün Putin müttefiklerini dış müdahalelerden korumayı en temel politika olarak benimsemiş durumda. Ve zaten Rusya'nın Suriye'deki çatışmalarda askeri rolü yeni değil. Rusya çatışmaların başından itibaren Esad'ın tek müttefiki ve en önemli silah tedarikçisi olmuştu. Rus askeri personelin Suriye'deki varlığı da bir gerçektir.

Bu şekilde bakıldığında Putin'in hamlesinin güven ve gücü değil, korku ve zayıflığı yansıttığı anlaşılmaktadır. Çünkü Putin bölgedeki tek müttefiki olan Suriye'yi korumak zorunda olduğunu hissediyor ve bu şekilde bölgedeki tek askeri karakolu olan Tartus'un varlığını devam ettirmeye çalışıyor.

Rusya'nın Esad'ı destekleme girişimi orada uzun bir süre bulma zorunluluğunu da beraberinde getirdi. Bu anlamda Putin bazı taktik savaşlarının keyfini çıkarabilir ama yenilgiler ve hatalar -İran'a düşen füze gibi- yaşanması muhtemeldir. Ayrıca Rusya Suriye'deki konumunu korumak için ayıracağı kaynaklar ve yüksek maliyetleri de beraberinde getirecektir.

Putin'in bu müdahaleyle aslında bir taşla iki kuş vurmak istiyor. Zira iç politikada yaşanan gerilimler, Ukrayna'daki durum ve ekonomik kargaşa gibi mevcut gündemin ana maddeleri Suriye müdahalesi sonrası unutuldu. Bu kısa vadede işe yarayacakmış gibi görünüyor ama Suriye'deki kayıplar arttıkça, tıpkı Ukrayna'da olduğu gibi Rus halkının müdahaleye bakışı olumsuz olacaktır.

Ve son olarak Putin'in bu çabalarının Rusya'nın jeostratejik öne-

mi korumak için olduğu görüşü hakim. Rusya'nın bölgede temel bir oyuncu olarak kalmasını sağlamak istediği bir gerçek. Ancak bazı iddialar Putin'in daha büyük çıkarların peşinde olduğu ve ABD'nin oluşturduğu boşlukları doldurma politikaları izlediği yönünde.

Putin'in İran-Hizbullah ve Esad ile açık ittifakı, Rusya'yı bölgede izole ediyor. Özellikle Suudi Arabistan ve Türkiye gibi ülkelerin muhalifleri desteklemek için muazzam kaynaklar aktarmaya başlamasından sonra Putin kendisini dünyada daha da izole edilmiş buldu. Tüm bunları göz önünde bulundurduğumuzda Putin'in Suriye'deki müdahalesinin Ortadoğu'daki Rus konumunu nasıl etkileyeceğini görmek zor. Ancak bu müdahalenin Rusya'yı radikal Sünni grupların açık hedefi haline getireceği de açıktır.

Tam bu noktada ABD'nin ne yapması gerekir? Birincisi Rusya'yı kınamaya ve izolasyona devam etmelidir. Ve yeni ekonomik yaptırımları dâhil etmelidir. İkincisi ılımlı Suriye muhalefetine desteğini arttırmalıdır. Her ne kadar eğitim-donat programı başarısız olmuş olsa da muhaliflere bu destek farklı yollarla sağlanabilir. Üçüncüsü ABD ve Avrupalı ortakları, Türkiye gibi NATO birliğini ve müttefiklerinin kolektif taahhüdünü koruması gerekir. Mesela Putin'in Türkiye'nin hava sahasını ihlal etmesi, bir krizi kışkırtarak 'transatlantik ittifakını' düşürmeyi amaçlaması olarak yorumlanıyor. Dördüncüsüyse, ABD ve müttefikleri İŞİD ile mücadeleyi arttırmalı ve Rusya'nın bölgedeki varlığını arttırmasının, geri çekilmelerine neden olmadığını dünyaya göstermeli.

Rusya'nın Suriye'deki varlığının artması, Suriye'deki durumları daha da kötüleştirirken, ABD bir dizi refleksif tepkiyi önlemesi ve bunun yerine stratejik adımlar atması gerekiyor. Birçok dış politika uz-

manı Putin'le mücadeleye odaklanmışken, bizlerin tıpkı Ukrayna'da olduğu gibi Putin'in hedeflerinin ulaşamaz olduğunu, kendini bilinmeyen ve pahalıya mâl olacak bir çıkmaza sürüklediğini hatırlamamız gerekiyor.

Putin büyük bir stratejist değildir. Aynı zamanda Putin satranç değil, dama oynamaktadır. Bu noktada olumlu olarak görülebilecek tek şey, Putin'in kendini gereğinden fazla bataklığa gömmüş olmasıdır. Zamanla Rusya'nın bu bataklıktaki külfetleri arttığında, barış yapmak zorunda kalması ve belki Esad üzerindeki etkisini Esad'ın gitmesi yönünde kullanması muhtemeldir. Bu anlamda Obama'nın sabrı çok değerli olabilir. Çünkü burada meselenin çözümü Obama'nın Putin gibi davranmamasından geçiyor.

Kaynak: Defense One

Dünya Bülteni için tercüme eden: Hazinadar Hasan Hız

dübam

Putin ne vaat etti?

Akif Emre

Suriye krizinde karşı karşıya gelmemeyi başaran iki aktör nihayet buluştu.

İsrail Başbakanı Netanyahu Moskova'ya kadar gidip, Putin'le görüşerek Rusya'nın Suriye Baas rejimine verdiği askeri destekle ilgili kaygılarını belirtti.

Suriye'deki krizin iç savaşa dönüşmesinden kısa bir süre sonra mücadele yeni bir boyut kazandı. Çok açık biçimde mikro ölçekte soğuk savaş şartları oluştu. Bunun anlamı Rusya'nın tekrar askeri bir güç olarak jeostratejik hamle yaparak Amerika ve müttefiklerinin karşısına dikilmesiydi.

Baas rejiminin askeri lojistiğini Rusya sağlarken İran da Hizbullah üzerinden doğrudan askeri varlığını sahaya sürdü. Başlarda Amerika'nın muhaliflere verdiği destek diplomatik olmaktan fazla ileriye geçmezken bu çerçevede Körfez ve Suud desteği ile ayakta kalabildi. Türkiye'nin muhalefete verdiği desteğin maddi değerinden çok psikolojik etkisi daha önemliydi.

Ne var ki Rusya ile ABD ve müttefiklerinin sahada karşı karşıya gelişi, mikro Soğuk Savaş provası olarak okunmaya yetecektir.

Yeni dönemde Rusya'nın daha ağırlıklı olarak bölgede varlığını göstermesi özellikle İran'ın nükleer anlaşma sonrası diplomatik çözüme yakın durduğunun varsayıldığı bir dönemde gerçekleşmesi kafalarda yeni soru işaretleri oluşturdu.

Özellikle IŞİD'in bölgede etkin olması ile muhalefete destek veren güçler arasında yeni ittifaklar oluştu. Amerika başından beri İslamcı muhalefet yerine ılımlı muhalefet görmek istediği, bu nedenle sonuç alıcı bir destek vermekten hep uzak durduğu malum. IŞİD'in sahada etkin olmaya başlamasıyla beraber adeta "Esad'ı bırak IŞİD'e bak" diyen Amerika'nın, fiilen seküler Baas rejimini muhalefete tercih etmesi şaşırtıcı değildi.

Tam bu aşamada Rusya'nın Suriye'de yeni bir askeri üs kurmaya başlaması, hatta muharip birliklerin sahada olduğu söylentilerinin gündeme gelmesi denklemin yeniden kurulmakta olduğuna işaret. Türkiye, iç politikadaki belirsizlikle meşgul olurken, yanı başında olup bitenler gündeminden düştü.

Rusya'nın son hamlesi özellikle Ukrayna krizinden sonra, soğuk savaş dengesinin Ortadoğu'ya taşınması anlamına geliyor. Ukrayna muhtemel bir anlaşmanın bir tür rövanşısı.

Ortadoğu'da soğuk savaş dönemi denklemi demek, İsrail'in merkezde olduğu kutuplaşma ekseninde güç dağılımı demek. Suriye iç

savaşında, bu zamana kadar doğrudan ilgili olmasına rağmen İsrail, taraf görünmeme ve Arapların kendi iç meselesi olarak saymanın keyfini çıkardı.

Ancak Rusya'nın doğrudan askeri varlığının bölgede belirme- siyle birlikte Moskova yolunu tutmasını yeni gelişmeler ışığında okumalı.. Dışardan bakıldığında İsrail'in Suriye'ye vereceği askeri desteğin kendisini tehdit edeceği endişesiyle Putin ile görüşmeye koştu. Soğuk savaş şartlarında Amerika İsrail'e sınırsız destek verirken Sovyetlerin de Filistin direnişine ve Suriye'ye askeri destek verdiği hatırlandığında bunun anlaşılabilir, makul bir endişe olduğu izlenimi edinilebilir.

Ancak Sovyetler'in Suriye'ye verdiği askeri desteğin İsrail'i tehdit etmekten uzak olduğunu en iyi İsrail bilir. Üstelik Suriye'nin İsrail'le hala barış anlaşması yapmamış tek Arap ülkesi olmak gibi bir özelliğine rağmen.

Tarihsel olarak Sovyetler'in tüm aksi yönde görüntü vermesine rağmen İsrail'in güvenliğini garanti eden küresel güçlerden biri olduğu unutulmamalı. Amerika ile zaman zaman İsrail dışında karşı karşıya gelmiş olsa bile İsrail söz konusu olduğunda bu durum farklılaşır. Büyük resme bakıldığında Amerika İsrail'e askeri destek verirken Sovyetler ise bir o kadar hayati öneme sahip demografik destek vermiştir. Yani İsrail'e soğuk savaş döneminde Batı'dan olduğu kadar Sovyetler'den de gerekli nüfusun tedarik edilmesinde önemli katkı sağlanmıştır; Askeri destek Amerika'dan, demografik

destek Sovyetler'den.

Netanyahu'nun bu gerçekten, yani bozulmayan bu dengeden bihaber olması imkansız. Buna rağmen endişelerini iletmek için Rusya'ya kadar gitmesi sadece kendi güvenliği ile alakalı olmasa gerek. Reuters'in haberine göre Putin, Baas rejimine vereceği destekten İsrail'in endişelenmesine mahal olmadığı garantisini verdi. Bunun da Rus askeri güçleri ile İsrail'i karşı karşıya getirmeyecek mekanizmaların oluşturulması anlaşması ile garanti altına alındığı gelen açıklamalar arasında.

Gelinen noktada özellikle nükleer anlaşmayla birlikte İran'ın daha geriye çekilme sinyali vermesi, buna karşılık Rusya'nın fiilen devreye girmesi nasıl okunmalı? Nükleer pazarlığın bir parçası olarak İran, Suriye politikasını da revize ederse şaşmamalı. Bu çerçevede, Rusya'nın Suriyede'ki varlığını artırmasını İran'a karşı bir hamle olarak okuyan Arap analistler de var. Mesela el-Hayat'tan İbrahiim el-Hamidi, Rusya'nın Esad'ı muhaliflerden çok İran'a karşı koruduğu yönündeki argümanını İran'ın nükleer sonrası pozisyonu ile birlikte düşünmek gerekir.

İsrail açısından ise; güvenlik garantileri almak için gittiği varsayılabilirse bile Rusya'nın Esad'lı ve Esad'sız yeni pozisyonuna ilişkin konuların da gündeme gelmiş olması muhtemeldir.

Suriye'de oluşan yeni güç dengeleri Suriye'nin geleceğinden çok mikro soğuk savaş denkleminin işaretleridir. Ve bunu Ukrayna krizin-

den bağımsız düşünmek mümkün değildir. Dahası mesele, Esad'ın gidip gitmemesi sorunu olmaktan çıkmış, yeni Ortadoğu'nun nasıl şekilleneceği pazarlıklarına dayanmış görünüyor. IŞİD, Suriyeli "ılımlı muhalefet" Iraklı Sünni'lerin konumu, Şiiler, Türkiye'nin stratejik kaygıları, yeni Ortadoğu'da Kürtlerin rolü gibi birbiriyle çatışan çok farklı aktörlerin sahaya sürüldüğü bir tablo var. Bu tabloda kesin olan tek şey, dengeler nasıl olursa oluştun İsrail'in kendini garantiye almış olduğudur.

dübam

Putin'i en çok ne korkutur?

Julia Loffe

ABD Dışışleri Bakanı John Kerry ve Rus Dışışleri Bakanı Sergey Lavrov, Suriye'yi kimyasal silahlardan arındırma hususunda anlaşmaya vardıklarını duyurduklarında Beşşar Esad anlaşmanın ne anlama geldiğini -can simidi- ve kime teşekkür etmesi gerektiğini tam olarak biliyordu. Bir Suriyeli bakan, "Bu, Rus dostlarımız sayesinde başarılmış bir zaferdir" dedi.

Ama ihtilaf belirirken -Moskova Esad'ın kendi halkına gaz sıklığını ısrarla reddeder; savaş gemilerini Akdeniz'e gönderir; ve nihayet Başkan Obama'nın kararsızlığından doğan boşluğu doldurmak üzere adım atarken- Washington şu Rus dostlarının tam olarak ne yaptıklarının kodlarını çözmek için çabalıyordu. Bu, Rus silah imalatçılarının iyi bir müşterisini korumak için miydi? Tartus'ta Akdeniz'deki tek Rus donanma tesisi olan üssünü korumak için miydi? Yoksa Sam Amca'ya bir darbe vurma arzusundan öte bir şey değil miydi?

Bununla birlikte bu açıklamalar, ne kadar cezbedici olsalar da

Rusya'nın Suriye politikasıyla ilgili gerçeğin anlaşılmasında yanlışlığa yol açarlar. Elbette Tartus'taki üsse sahip olmak güzeldir ama bu üs küçüktür: Çoğu zaman bir gemi tamir için orada olur ve başıboş bir şekilde bekler. Silah satışları da güzeldir ama bu, Rusya'nın dünya çapındaki toplam silah satışının sadece küçük bir kısmını teşkil eder. Rus Orta Doğu uzmanı Georgy Mirsky, "Hindistan, Suriye'den çok daha büyük ölçekte silah satın alır" diyor. Ve o, Rusya'nın Esad'ı kaybetmesi durumunda da "Endişelenmeyin, biz hayatta kalırız" diyor.

Vladimir Putin'in Suriye anlayışının da merkezinde olan, onun muhafazakarlığıdır. Putin olağanüstü derecede değişime direnen biridir. O, insanları işten çıkarmaktan hoşlanmamasıyla bilinir; halen eski usulde kağıt-kalemle yazı yazar. Putin hakkında sık sık onun bir Soğuk Savaş ve Sovyetler Birliği ürünü olduğu söylenir ama her şeyden çok, bunların sonunun bir ürünüdür. Siyasi tekamülü için belirleyici an, 1980'lerin sonlarında geldi. Kusurlu olan ve derinden paslanmış Sovyet nizamı kaos, şiddet ve fakirliğe yol açınca, Putin'in de hizmet ettiği KGB'deki gururlu seçkinlerin burunları sürttü ve bunlar yeni ekonomik seçkinlerin güvenlik muhafızları olarak hizmet etmek zorunda kaldılar. Putin'in Rusya'nın ihtilallerle alakalı acı tecrübelerinden konuşması -bu onun 1991'i de içine kattığı bir kategoridir- boşuna değil.

Bu korku, Putin'in dış politikasına da derinden renk veriyor. Kremlin'in düşünce yapısının iyi bir şifre çözücüsü olarak görülen Russia in Global Affairs editörü Fyodor Lukyanov, "Genel olarak onun dünya görüşü, dünyanın oldukça karışık ve akıl almaz bir durumda olduğu, doğrudan eylemlerle bunu değiştirmek için yapılacak tüm teşebbüslerin ters sonuç doğuracağı ve sadece istenen sonu-

cun tam zıddını getireceğidir” der. Ayrıca Lukyanov, bunu yapmak ya da yapılmasına zorlamak için ABD yükümlülüğü korkusunun, Putin için daha da sinir bozucu olduğunu söyler. Bu durum karmaşıktır. Lukyanov bunu, “O bu duygunun nereden geldiğini ve kimin Amerikalılara bu yükü yüklediğini anlamaz” diye izah ediyor. Diğer bir ifadeyle bu, Amerikalı olan her şeye karşı basit bir Soğuk Savaş nefreti değildir. Lukyanov’a göre Putin, Amerika Birleşik Devletleri’nin -ya da bir başkasının- bir ülkenin iç problemlerini tamir edebileceğine dair derin bir şüphe içindedir.

Putin’in muhafazakarlığının önemli bir unsuru, Amerika’nın yurt dışında gün gelip emsal teşkil ederek Rusya’yı usandıracak girişimlerini kontrol etmektir. Putin, “renkli devrimler” denilen demokratikleşme dalgaları üç eski Sovyetler birliği ülkesinde hızla yayıldığı zaman çok korktu. Buna Amerikan parasının karışmış olması da ABD’nin yurt dışındaki niyetlerine dair Putin’in şüphelerini iyice pekiştirdi. Ruslar Libya’da bir başka şoka uğradılar. Rusya, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupalı müttefikleri Bingazi’de katliamı önlemek istediklerini söyledikleri zaman, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’ndeki oylamada çekimser kaldı. Müdahale Muammer Kaddafi’nin devrilmesi ve öldürülmesiyle sonuçlanınca Putin’in korkuya kapıldığı bildirildi. Onun, Kaddafi’nin ölümü konusunda takıntılı olduğu ve teknik olarak o zaman Rusya’nın devlet başkanı olan Dimitri Medvedev’e, kuvvet kullanımını veto etmediği için öfkeli olduğu söyleniyor (Moskova’daki geveze sınıfından bazıları Medvedev’in ikinci dönem devlet başkanlığı şansını işte bu çekimser oy sebebiyle kaybettiği spekülasyonunu yapıyorlar). Lukyanov, “Suriye’de tek hedef, müdahaleye müsaade etmemektir. Bu, emsal teşkil eder. Siz Amerikalıların Suriye’de yapmak istediklerine müsa-

ade ederseniz onlar da mesela tarihi olarak Moskova'nın en sadık komşusu Belarus'ta istedikleri her şeyi yaparlar" diyor.

Putin'in ideolojik yetişme tarzı ve yaraları göz önüne alındığında o, dünyayı içinde büyüdüğü dünyanın bir yansıması olarak görüyor: Uzun ve derin bir mücadeleye kilitleyip kalmış, Amerika'ya karşı Rusya. Putin'in ilk devlet başkanlığı teşebbüsünün merkezinde yer alan ve sonra da ona danışman olarak hizmet eden siyasi danışman Gleb Pavlovsky, "O, iki kutuplu bir dünya arıyor. Böyle bir dünya yoksa da o bunu icat eder" diyor. Pavlovsky, Putin'in halen çok sayıdaki bölgesel güçlü yeni jeopolitik realiteyi kabullenemediğini, bu gerçekle mücadele etmek yerine, bildiği Rusya Amerika'ya karşı realitesini uygulamakta ısrar ettiğini söylüyor. Pavlovsky, "Ülkeleri kendi şartlarında görmek yerine o hep konuşabileceği bir patron arar" diyor.

Ama Soğuk Savaş görüşü Rusya için problemlidir. Zira, bu onun kaybettiği bir mücadeledir. Pavlovsky, "Bu bir politika değildir. Bu bir travmadır. Amerika tarihin travmasıdır ve travmalar çok ciddi şeylerdir" diyor. Pavlovsky, bunun sonucu olarak "Bizim Amerika'yla olan ilişkimiz, Kremlin'de çok fazla zihni yer işgal ediyor" diye izah ediyor. Bu, Amerika Birleşik Devletleri'yle bir saplantı olarak bildirildiği üzere, hem onun Rusya hakkındaki düşünceleri hem de onun aşındırıcı tesiri olarak algılanan durumunun önlenmesiyle Rusya kültüründe de doğrudur. (Moskova'da prime time'da, tamamen yabancı basının Rusya hakkında yazdıklarının şifrelerinin çözülmesine adanmış bir radyo programına misafirdim. Programın sunucusu Amerika Birleşik Devletleri'nde böyle bir program olmadığını öğrenince şaşırılmıştı.)

Putin kendisini Amerika'nın küresel gücü için gerekli bir denge

unsuru olarak görüyor. O, Amerika'nın anlaşma yapmak üzere kendisine geldiği ve kendisi olmadan hiçbir şeyin ilerleyemeyeceği biri olmayı seviyor. Bu kısmen bu durum onun dünya görüşünü kuvvetlendirdiği içindir. Ama Putin'in dış politikası, Amerika Birleşik Devletleri için dengeleyici bir unsur olmakla ironik olarak, Amerika'nın dış politikasının esiri oluyor.

Bu dünya görüşüyle ilgili bir diğer problem, bunun pek de bir dünya görüşü olmamasıdır. Bu, Putin'in tuhaf ve öfkeli bir örnek durumdaki eylemlerinden kalanlarını toplarsanız ortaya çıkan şeydir. Pavlovsky, "Putin oturup dünyayı düşünüyor değildir" diye izah ediyor. "Rusya'nın eylemleri genelde tepkiseldir. Bu eylemler, üzerinde gerçekten düşünülmeden, hedeflerimizin ne olduğu, dünyada yerimizin ne olduğu düşünülmezsizin yapılır. Biz ne olduğunu anlamaksızın statükoyu korumakta kararlıyızdır. Statüko değiştiği zaman da kızarız ve onu yıkan bir düşman ararız." Bu tür bir dış politikada diğer problem de bunun dayanma gücünün olmamasıdır. "Statüko hep dağılır" der Pavlovsky. "Bu, onun belirleyici özelliğidir."

Kaynak: New Republic

Dünya Bülteni için çeviren: Emin Arvas

Rusların Suriye'deki ilk 20 günü

Barış Mutlu

Rusya'nın Suriye'ye başlattığı hava operasyonları üçüncü haftasına yaklaşırken bölgede yaşananlarla ilgili bilgi akışı batı koalisyonuyla Rus kaynakları arasındaki farklılıklar arz ediyor. Hemen her gün son 24 saat içinde neler yapıldığını kamuoyuyla paylaşan Rusya Savunma Bakanlığı'na temel eleştiri hava saldırılarının muhalif grupları, hatta bazen sivilleri merkezine koyması. Rusların kelime bulutundan seçilenler ise uluslararası hukuka uygunluk, aşırı gruplarda yer alan Rusya vatandaşları ve hava saldırılarında öne çıkardığı teknik gücü.

Hazar Denizi'nden fırlatılan uzun menzilli füzeleri "Ortadoğu'da hakimiyetin kimde olduğunu gösterdik" ifadesiyle yorumlayan askeri uzmanlar, operasyonların süresini tahmin etmekten kaçınıyor. Bazen batı basınının, bazen Pentagon'un, kimi zaman da NATO'nun açıklamalarıyla tansiyonun yükseldiği oluyor. Rusların operasyonlarda Şam yönetimine muhalif tüm grupları hedef alması, yeni bir üs arayışı ve hayatını kaybeden sivillerle ilgili iddialar gündemden düşmüyor.

Rus genelkurmayı ise bu açıklamaları propaganda savaşı olarak niteliyor ve kanıt istiyor. Hem Kremlin'den hem de Dışişleri'nden bu eleştirilere verilen tepkilerde aynı yaklaşımın Ukrayna krizinde de

sergilendiği hatırlatılıyor ve hava operasyonlarının bu itirazlar nedeniyle durmayacağına dikkat çekiliyor. Ruslara göre gerçekleştirilen hava saldırılarının IŞİD’e yönelik olmayanları el kaide destekli Nusra Cephesine karşı yürütülüyor.

Bu arada Rusya Federasyonu’nun karşıtlarıyla ortak zemin arayışı sürüyor. Son üç yıldır normalin üzerinde mesai yapan Rus diplomatlar ABD ve İsrail’in yanı sıra Türkiye’nin de Rusya ile ikili koordinasyon grubu oluşturarak Suriye üzerindeki hava saldırılarının düzenlenmesi konusunda çalışmaların olumlu yolda ilerlediğini belirtiyor. Anlaşma zeminini Birleşik Arap Emirlikleri ve Suudi Arabistan’la yapılan görüşmeler sonrasında genişletmek isteyen Rusya’ya cevaben Türkiye’den konuyla alakalı resmi açıklama yapılmadı.

RUS KAMUOYU AFGANİSTAN ÖRNEĞİNİ AYRINTILARIYLA KONUŞMAKTAN ÇEKİNİYOR

Sovyetler’in Afganistan’ı işgali savaşta onbinlerce gencini kaybeden Rus toplumu için büyük travmalara yol açarken, birliğin çözümlenmesini de hızlandırmıştı. O zaman da tıpkı bugünkü gibi, dönemin merkezi hükümetinden çağrı aldığı savunmasını yapan kremlin meşruiyet çizgisi içinde olduğunda ısrar etmiş; senelerce süren savaşın sonunda geri çekilirken bile ağır kayıplar vermişti.

Suriye’deki operasyonların havadan yürütüldüğüne dikkat çeken Rus yetkililer karaya Rus askerinin ayak basmayacağını yineleyerek hem uluslararası topluma hem de iç kamuoyuna mesaj veriyor. Fakat Şam yönetimine sonuna kadar destek ifadeleri ve Donbass örneğinde olduğu gibi gönüllülerden oluşan birliklerin gündeme gelmesi bu ihtimalin çok da uzak olmadığı yorumlarına neden oluyor.

İki Çeçen savaşından sonra büyük şehirlerinde de büyük terör eylemlerine maruz kalan Rusya, IŞİD'in bu yöndeki hamlelerini de gözardı etmiyor. Fakat geniş istihbarat ağı sayesinde bu tehdidin üstesinden gelineceğini savunan emniyet yetkilileri, son günlerde yapılan hücre baskınlarını bu farkındalığa ispat olarak sunuyor.

Peki, Rus halkı, operasyonlardan Rusya'nın zarar göreceği düşüncesinde mi? operasyon sahasında ya da Rusya içinde bahsi edilen acı sonuçlar yaşanabilir mi?

Gnessin müzik okulu öğretmenlerinden İrina Lisina: Savaşa karşıyım, savaşarak bir şey halledilebileceğini düşünmüyorum. Dolayısıyla Afganistan örneği olmasa bile Ortadoğu'da Rus askerinin savaşmasını istemem. Ama bir de gerçekler var, yaşadıklarımızı Afganistan deneyiminden ayırır. İnsanlık düşmanı bir örgüte karşı dünya birleşti. Biz de uygar dünyanın bir parçasıysak bu mücadelede yer almalıyız.

Özel bir bankada şoför olarak çalışan Vyaçeslav Dobin: Zaten siz soruyu sorarken Rus saldırısı diyerek önyargınızı koyuyorsunuz. Niye saldırı olsun ki? Biz orada bu teröristleri vurmazsak, onlar gelip burada bizi, hatta tüm dünyayı vuracak. Dolayısıyla Afganistan örneği çok doğru değil bence, şu an durum çok başka

İşadamı İgor Markov: Bu terörizmle mücadeleden ziyade Ortadoğu'daki devletlerin saygısını kazanmak için girişilmiş bir saldırıdır. Bu durumda Afganistan örneği yerinde ama şu an için oraya Rus askeri ayak basmayacak.

SAVAŞ EKONOMİSİ PİYASALARDAKİ KRİZİ BİTİREBİLİR Mİ?

Ukrayna krizinin patlak vermesiyle birlikte tarihinin en ağır eko-

nomik bunalımlarından birine giren Rusya, petrol fiyatlarındaki düşüşle birlikte mahkum olduğu karamsar tablodan çıkma umutlarını kaybetme noktasında gelmişti. Sovyetler döneminde dünyanın farklı noktalarında yaşanan uyuşmazlıklara müdahil olma arzusu, birliğin yıkılışını hızlandıran faktörlerden biri olarak gösterilirken; söz konusu müdahaleler için harcanan paranın ekonomik çöküşe götürdüğü iddiaları da yıllar boyunca geçerliliğini korudu.

Kırım’ın ilhakıyla birlikte yaşanan izolasyon, yabancı sermayenin kaçıışı ve Rus para biriminin uğradığı değer kaybı; Rusya’nın Suriye’ye müdahalesiyle tersi yönde bir gelişme göstermeye başladı. Petrol fiyatlarındaki artışın da etkisiyle toparlanan Rus rublesi euro ve Amerikan doları karşısında güç kazanmaya başladı. Operasyonlardan önce 80 rubleyi gören euro ve 70 ruble sınırına dayanan dolar kısa süre içinde on puana yakın bir düşüş kaydetti. Yaz mevsiminin başından bu yana ilk kez 60 rublenin altını zorlayan dolar, borçlarını döviz cinsinden ödeyen şirket ve şahıslar için olumlu fırsatlar sundu.

Bu arada ülkeye sermaye girişiyle ilgili de son beş yılın en iyi haberi merkez bankası tarafından verildi. Yılın üçüncü çeyreğinde ülkeye 5,3 milyar dolar net sermaye girişinin kaydedildiği açıklamada sermaye çıkışıyla ilgili bilgiler kısa pasajlar halinde yer aldı.

Rusya’nın Suriye’de başlattığı hava operasyonlarının maliyeti de bir haftaya yakın bir süredir ülkenin gündeminde. Ekonomi Gazetesi Kommersant, Rusya’nın Suriye’de operasyonlara bugünkü şartlarda devam etmesi halinde, bunun ülkeye maliyetini 1 milyar euro civarında hesaplıyor. Uzmanlara göre ABD’nin operasyonlara harcadığı miktarla karşılaştırıldığında söz konusu miktar çok düşük.

Suriye'ye müdahaleyi yüzde 75'lere varan oranda destekleyen Rus halkı, son günlerde yaşanan ekonomik düzelmeyi teyid ediyor. Fakat hava operasyonlarının maliyetine ilişkin rakamları inandırıcı bulmuyor.

RUSYA'NIN SURİYE KÜRTLERİYLE BOYUTLANAN İLİŞKİSİ

Rusya, Suriye iç savaşının başladığı günlerden bu yana ülkenin kuzeyinde hakim olan Kürt gruplarla ilişkilerini sıcak tutmayı hedefliyor. Bölgede etkinlik kazanan PYD Rusya'nın hava operasyonlarını desteklerken, örgütün lideri Salih Müslim sık ziyaret ettiği başkent Moskova'da bir temsilcilik açma hazırlığında olduklarını gizlemiyor. Irak Kürt yönetiminin lideri Mesud Barzani de geçen hafta yaptığı açıklamada ABD ile Rusya'nın bölgedeki çabalarını birleştirmesi gerektiğine vurguda bulunmuştu.

Son olarak PYD lideri Salih Müslim'le Paris'te bir araya gelen dışişleri bakan yardımcısı Mihail Bogdanov, IŞİD'e yönelik operasyonlarda Kürt gruplarla koordinasyon içinde olduklarını açıkladı. Suriye ve bölgede yaşanan gelişmelerin ele alındığı buluşmada terör örgütlerinden kaynaklanan tehditlerin masaya yatırıldığı, ileriye dönük işbirliğiyle ilgili seçeneklerin de değerlendirildiği belirtildi. Üç yıl önce Cenevre'de imza ile güvence altına alınan maddeler sadık kalındığına vurguda bulunan taraflar, ülkenin bütünlüğü ve laik yapısının korunduğu, etnik ve dini gruplara eşit hakların verildiği bir çözümünün teşvik edilmesi konusunda mutabık kaldıklarını ifade ediyor.

Rusya'nın Suriye'de teröre karşı harekete geçtiğini savunan PYD yetkilileri, destekledikleri operasyonların Suriye'de siyasi çözüm sürecine yardımcı olacağını savunuyor. Rus jetlerinin operasyonlarını

etkili ve hedefini bulan saldırılar olarak niteleyen PYD lideri Müslim’e göre, Suriye’de terörizmi destekleyen ülkelerin verdiği gürültülü tepkiler de Rus hamlesinin işe yaradığını kanıtıyor. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda yaptığı konuşmada IŞİD’e karşı sadece Suriye ordusu ve Kürt milislerin etkili mücadele verdiğini söylemişti.

Tüm bu yakınlaşma girişimlerine rağmen Rusya ile Suriyeli Kürtler arasında aktif bir işbirliğinin bulunmadığını savunan PYD yetkilileri, Kürt milislerin ABD öncülüğündeki uluslararası koalisyonla koordinasyon içinde olmasını Rusya ile işbirliğine mani görmüyor. IŞİD’le uzun süredir mücadele içinde olduklarına dikkat çeken PYD’liler, bu noktada diğer gruplardan daha fazla hazırlık ve tecrübe sahibi oldukları iddiasında. Suriyeli Kürtlerin uluslararası koalisyonlarla işbirliğine açık olmasına getirilen eleştiriler, milis liderlerinin tepkisini çekiyor. Kürtler ile koalisyonun terörizme karşı verilen mücadelede Rusya ile işbirliği yapması gereğinin altını çizen milisler, tüm tarafların mevcut tablo karşısında birleşmesini zaruri görüyor.

Bağımsız uzmanlara göre Rusya’nın hava saldırıları Kürt grupların bölgedeki hakimiyetini güçlendirdi. Operasyonlar sonrasında ülkenin kuzeyinde kendine daha fazla alan açan Kürt milisler, IŞİD’in yardım alabileceği ülkeler ile bağlantısını da zayıflattı. PYD lideri Müslim’in “Esad düşerse felaket olur” yaklaşımını hatırlatan uzmanlar, Şam yönetimini sonuna kadar destekleyeceğini defalarca öne çıkaran Kremlin’le çok farklı noktalarda değil. Muhtemel bir Cenevre buluşmasında masaya daha güçlü oturacağı ifade edilen Kürt grupların bu süreçte Rusya’dan da destek göreceği ifade ediliyor.

> DÜBAM DÜNYA BÜLTENİ ARAŞTIRMA MASASI

Vekalet Savaşı Bitti: Rusya Sahaya İniyor

> 2015 KASIM
DÜNYA BÜLTENİ ARAŞTIRMA MASASI

DÜBAM Yayınları
Küresel İletişim Merkezi
Barbaros Bulvarı, Balmumcu / Beşiktaş
Tel: (0212) 274 80 21 – 274 80 22
www.dunyabulteni.net/dubam

